

איור: ערן תמנדל

לאחד את החשבונות?

פרופסור יקר, אשתי מעוניינת לאחד את חשבונות הבנק שלנו כי היא רוצה לדעת כמה כסף נכנס וכמה יוצא, ואני לעומת זאת חושב שחשבונות נפרדים יקלו בחישוב מסים, הוצאות אישיות וקביעת התקציב. מה דעתך? **גי'וני**

גי'וני היקר,

העובדה שאתה בכלל מתלבט אם לבחור בהע"ד פות שלך או של אשתך מלמדת אותי שכנראה התחנת ממש לאחרונה, או שאתה לומד לאט ובקיצור, לדעתי אתם צריכים חשבון משותף. אם תחשוב על זה, ממילא בפועל החשבונות שלכם משותפים. כל הוצאה של משהו מכם משפיעה על מצבכם הפיננסי בעתיד. אם אחד מכם יקנה מכספו מכונת יקרה, לשניכם יהיה פחות כסף להוציא בהמשך על חופשה או טיפול רפואי. וחשוב מכך, ברגע שהתחנתם חתמו תם על חוזה חברתי לא כתוב שעיקרו הוא "אני אטפל כך ואת תטפלי בי". היץ פיננסי לא ישנה זאת, ורק יסבך. הרי מה יקרה אם תחלקו את הכסף ל"שלי" ו"שלך"? האם תתחילו להתחשבן במסערה מי שתה יותר ייץ? ומה יקרה אם לאש"תך ייגמר "הכסף שלה"? תציע לה לשטוף כלים כל החודש תמורת קצת מ"הכסף שלך"? ברגע שכסף משתלב במערכות יחסים עמו"ק, הוא עשוי להפוך אותן דומות לזנות יותר מאשר לאהבה וראגה ארוכת טווח. לחשבונות בנק נפרדים יש אמנם כמה יתרונות, אך שמירה עליהם עשויה להוסיף מתח מיותר. הקשר ביניכם משתלם יותר מניהול פיננסי יעיל.

מה עוזר להיות רציונלי?

פרופסור יקר, בהתחשב בכל המחקרים שערכת על קבלת החלטות, האם כיום תהליך קבלת ההחלטות שלך טוב יותר? **עודד**

אולי, לפעמים, קצת. אני חושש שתחושות הבטן שלי לא באמת השתפרו במקביל להתרחבות הידע שלי על קבלת החלטות ועל שגיאות. מצד שני, כשיוצא לי לשקול ברצינות את ההחל"טות שלי אני חושב שאני מסוגל להימנע מכמה מהמלכודות שיצא לי לחקור. עליי גם לציין שחלק ניכר מהמחקר שלי התחיל באבחנות בנוגע לחוסר הרציונליות שלי עצמי. כך שלר"א השגיאות שביצעתי בחיי, הייתי צריך לחפש קריירה אחרת.

פרופ' אריאלי הוא חוקר כלכלה התנהגותית ומחבר רבייהמכר "לא רציונלי ולא במקרה" ו"לא רציונלי אבל לא נורא" שאלות לדן אריאלי: askdan@calcalist.co.il

איפה הנקודה הכי חמה במיקרו?

איפה כדאי לשים כוס קפה של טייק אוויי כדי שתתחמם יותר טוב – בשולי צלחת המיקרו או במרכז? **הדס ש'**

שלו בחום. אם את רוצה לחפף, את יכולה להסתפק במים שעל הקרטון, שמשנים את הטמפרטורה שלהם בחום.

ככה או ככה או ככה, את מניחה את הלוח במאוזן בתנור, בערך במחצית גובה כוס הקרטון (הדרך הכי פשוטה לעשות את זה היא לאזן את הלוח על קערית בגובה המתאים) ומפעילה לעשר שניות. אם לא קורה כלום, מנסה עוד עשר שניות. עד שמופעים כתמים שחורים על הנייר הת"רמי, או שלוליות קטנות ונחמדות על השוקולד, או סתם מקומות חמים למגע על הקרטון. וברגע שאת מזהה את מוקדי החימום את יודעת איפה להניח את הכוס – עם המגש או בלעדיו.

חשוב מכך, הצלחת לראות את גלי המיקרו. המרחק בין מוקד למוקד הוא המרחק בין פסגת הגל לשקע שלידה. ברוב התנורים זה יהיה כ"6 ס"מ. גל גדול ויפה. רק צריך להיזהר בכל הניסויים האלה ולעולם לא להרתיח מים במיקרוגל בכלי זכוכית או חימר. בתנאים מסוימים המים הרותחים עלולים לזנק מעצמם מתוך הכוס ואל הפרצוף, ובתנאים מסוימים אחרים חלקים מהכלי עלולים להגיע לטמפרטורה גבוהה שמתאימה חימר ללבה סינתטית. ואם את רוצה לדעת בדיוק איך ולמה, את רק צריכה לשאול.

שאלות לבלדד השוחי: askbildad@calcalist.co.il

הדס היקרה,

האינסטינקט שלך מדויק. בת"נורי מיקרוגל יש אזורים שמי"תחממים ויש אזורים שלא.

וזה לא תאונה. גלי המיקרו שהתנור מייצר (בעזרת מכשיר עם השם המשע"שע "מגנטרון") אמנם בלתי נראים, אך בניגוד למשתמע משמם, הם די גדולים. בדרך-כלל כתריסר ס"מ מקצה לקצה. והם משת"קפים ומחזרים מדרפנות התנור ויוצרים מוקדים קבועים שבהם הגלים ררי טטים במהירות מסחררת ומסובכים את הפרודות במשקה שלך. זה מה שמ"חמם לך את המשקה. בין המוקדים שוכנות הנקר דות המתות של התנור – שיותירו את המשקה שלך קר.

אם את רוצה את יכולה לבדוק בעצמך איפה מוקדי החום במיקרוגל שלך, בעזרת לוח קרטון גזור שעליו התזת קצת מים או מרחת קצת שוקולד

לכן רוב התנורים

מצויידים במגש שמסובב את האוכל בין המוקדים. מרכז המגש לא משנה את מי"קומו, כמובן, אך רוב היצרנים דואגים שהוא ישב בנקודת ביניים, כדי שהאוכל לא יישאר קר אבל גם לא יתחמם מדי. כדי לחמם את המשקה יותר מהר את חייבת להיפטר מהמגש ולברר היכן מוק"די החום. גזרי לך לוח קרטון בערך בגודל התנור והתיזי עליו מעט מים. פזרי אותם בצורה שווה. אם את רוצה להיות מד"עית, פרשי על הקרטון הלח נייר הדפסה תרמי (זמין לכל כיס בחנויות לצורכי משדר) שמשנה את צבעו בחום. אם את רוצה להיות מתוקה את יכולה למרוח עליו קצת שוקולד, שמשנה את המרקם

מתי יפוג תוקף הקניין הרוחני?

תעשיית הפטנטים פעילה מתמיד. אולי בפעם האחרונה

יותר מ-2 מיליון בקשות לרישום פטנטים הוגשו השנה ברחבי העולם. זהו שיא של כל הזמנים. לפי הדו"ח השנתי של הארגון העולמי לקניין רוחני WIPO שהתפרסם השבוע (<http://is.gd/2ofAUm>), חרף ההאטה הכלכלית, מספר הבקשות לרישום פטנטים מזנק כל הזמן. ב-2011 הוא צמח ב-7.8% לעומת 2010, ומספר הפטנטים שאושרו צמח בכ-10%. וזה סימן טוב. רישום פטנטים וסימני מסחר הוא, בבסיסו, סימן לחדשנות והבטחה לצמיחה ופרייון בעתיד.

התחום המוביל בפטנטים החדשים הוא מחשוב וטכנולוגיות תקשורת, וגם אנרגיה חלופית – לדוגמה שיטות חדשות להפקה יעילה יותר של אנרגיה סולארית, גיאותרמית ואנרגיית רוח – היא תחום שגם מצא בתנופה. מספר הפטנטים שנרשמו בתחום גדל בהיקף של 8% בשנה. האטה קלה נרשמת דווקא בתחום התרופות. מקומנו לא נפקד מהתהליך הזה. ישראל היא, כמילות "שיר הפטנטים" של אורי זוהר, "לא מדינה נידחת, לא משק מפוקפק, הארץ מתפתחת בצעדי ענק". ב-2011,

הכוכב הזוהר כיום בתחרות רישום הפטנטים הוא סין. לפני כעשור הם בקושי היו על המפה, וב-2011 הם כבר הגיעו למקום הראשון עם 520 אלף בקשות לרישום פטנטים

השנה שהדו"ח סוקר, ישראל מוקמה בין 20 המדינות המובילות בהגשת הבקשות, הן על ידי אזרחי המדינה והן בקשות שאזרחי מדינות אחרות מגישים לרשות הפטנטים הישראלית, בסך הכל יותר מ-20 בקשות ביום, 6,886 בכל 2011. הנתון מרשים לא רק יחסית לגודל האוכלוסייה, אלא כמספר מוחלט. אנחנו מוקד משיכה לרישום פטנטים. וזאת בלי למנות את הישראלים שמגישים בקשות פטנטים בחו"ל.

מעניין לבחון את תולדות כלכלת העולם דרך סטטיסטיקות הפטנטים של מדינות שונות. במהלך 130 השנים שבהן נאגרים נתונים, ב-80 הראשונות הובילה ארצות הברית. אבל החל משנות השבעים, המגרש נעשה צפוף. עוד חברות ומדינות הצטרפו, ורבות הבקשות השנתיות הפכו למאות אלפים. היפנים, עם תעשיות הרכב והאלקטרוניקה, השתלטו על הזירה והובילו בשנים 1970-2000. ביפן נרשמו אז מדי שנה יותר פטנטים מכפי שנרשמו בכל יתר העולם באותה שנה. רק אחרי המשבר הכלכלי ביפן המדינה צנחה למקום השלישי, ומאז, בכל הנוגע לפטנטים, הם מידרדרים זה יותר מעשור.

ארצות הברית חזרה להוביל לשנים אחדות, ואז צמצמו את הפער המשרדים האירופיים – ואיתם הקוריאניים. בתחילת העשור הקודם פרץ שטף בקשות לרישום פטנטים מרוסיה המשתחררת, אבל השטף נרגע בתוך שנים ספורות.

כיום הכוכב הזוהר בתחרות הזאת הוא לכל הודעה סין. בנסיקה חסרת תקדים,

הסינים שלפני כעשור בקושי נראו על מפת הפטנטים זינקו למקום השלישי בשנים האחרונות, וב-2011 כבשו את המקום הראשון. בשנה האחרונה הסינים רשמו יותר מ-520 אלף בקשות לפטנטים, יותר מכל מדינה אחרת, ופעילותם בתחום רישום סימני מסחר (trademarks) בולטת אפילו יותר. וכל זה קורה בזמן שהסינים עדיין מאוזכרים רבות בהקשר של הפרת חוקים ואמנות של קניין רוחני. ויש המציינים שכך היתה ארצות הברית עצמה במאה ה-19, לפני שעברתה ממעמד של יצרנית זולה ומפירת זכויות לאבירת הקניין הרוחני.

ומתחרות המעצמות להקשר מעניין יותר, שאותו עוד נצטרך להמתין ולראות: שאלת תוחלת חייה של מערכת ההגנה המשפטית על קניין רוחני. יש האומרים ששיטת הפטנטים כילתה את ימיה. מצד אחד פורחים השיטוף החופשי והקודר הפתוח. מהצד האחר פורחים "טרולי פטנטים" וחברות שמנצלות לרעה את השיטה ועוסקות רק ברכישת זכויות קניין רוחני לצורך תביעות. ובינתיים התורים של מבקשי הפטנטים מתארכים, ולא ברור אם הם יגרמו לעומס שישתק את המערכת או שמא הם מבשרים את שובו של המשטר המסורתי של קניין רוחני וחיווקם של התאגידים, שישלטו בכלכלה החדשה בזכות כוחם המשפטי. מי יודע, אולי דווקא הסינים הם שיראו לכולנו את הדרך.

פרופ' רפאלי הוא ראש מרכז שגיא לחקר האינטרנט באוניברסיטת חיפה
sheizaf.rafaeli.net

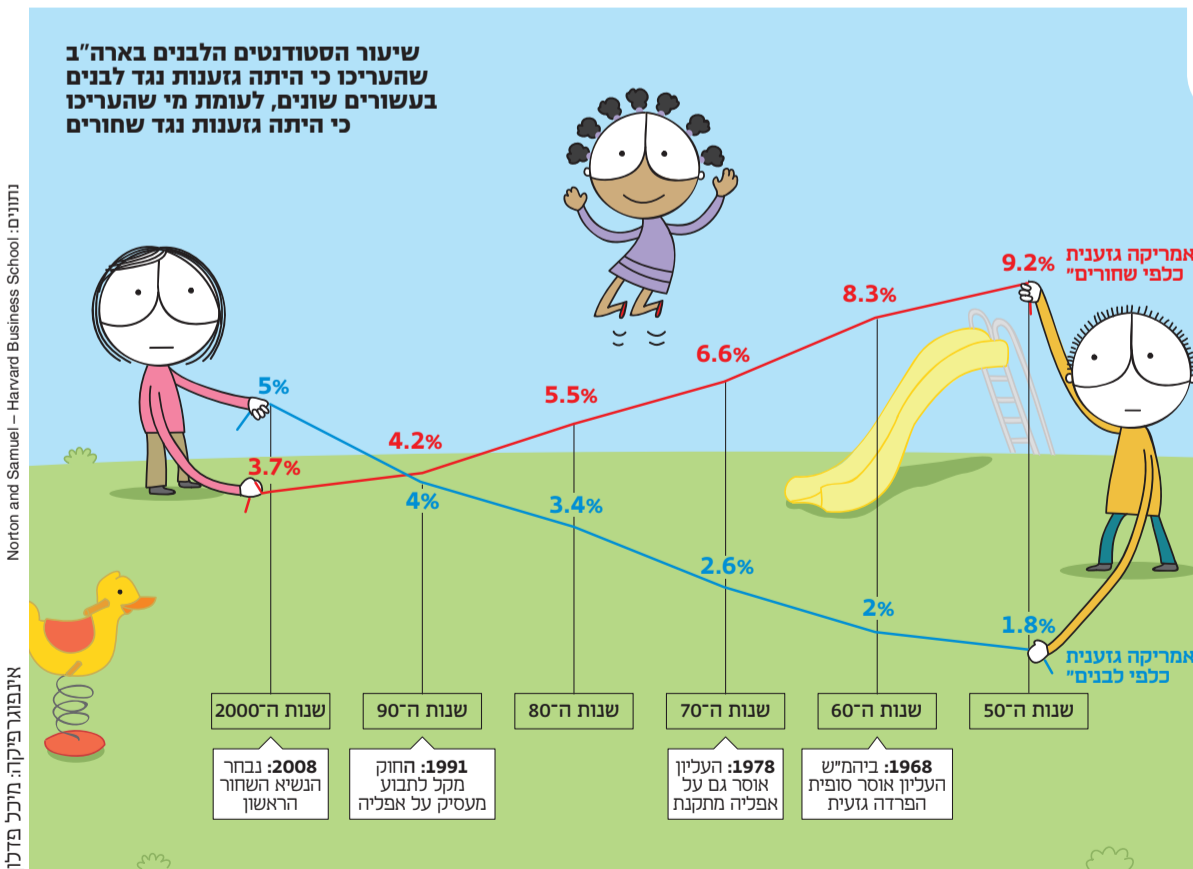
תורת המספרים

הסטטיסטיקה של החיים

למה לבנים חשים מקופחים?

החוקים נגד אפליה שנחקקים בעולם מטפלים בבעיה במישור החוקי, אך לא תמיד משנים את התודעה. באוניברסיטת הרווארד נערך באחרונה סקר שמשנתפיו התבקשו להעריך את מידת הגזענות שהיתה באמריקה לאורך השנים, כלפי שחורים וכלפי לבנים. מתברר שככל שפערי האפליה בארצות הברית צומצמו, כך יותר אנשים מהרוב הלבן חשו "גזענות הפוכה", כלפיהם, בני האליטה. סוציולוגים רבים מעריכים שהסיבה לכך היא קושי להיפרד מזכויות היתר.

גל חן

תווים: Norton and Samuel – Harvard Business School
 אינפורמטיקה: מיכל פדלון